

КАФЕДРА ЖУРНАЛІСТИКИ

“ЗАТВЕРДЖУЮ”

Проректор _____
“ ” _____ 20__ р.

РОБОЧА ПРОГРАМА НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

МЕДІАРИТОРИКА

(шифр і назва навчальної дисципліни)

напрямок підготовки 061 Журналістика

(шифр і назва напрямку підготовки)

спеціальність _____

(шифр і назва спеціальності)

спеціалізація журналістика та медіакомунікації

(назва спеціалізації)

інститут, факультет Інститут філології

(назва інституту, факультету)

Робоча програма Медіариторика
(назва навчальної дисципліни)
для студентів за напрямом підготовки Журналістика,
спеціальністю Журналістика. „ ”, 20 р. – 13 с.

Розробники: (вказати авторів, їхні посади, наукові ступені та вчені звання)

Викладач Ясінська Іванна Ярославівна

Робоча програма затверджена на засіданні кафедри журналістики

Протокол від “26” серпня 2019 р. № 1

Завідувач кафедри д. ф. н., професор Холод Олександр Михайлович

(підпис) (Холод О.М.)
“26” серпня 2019 р.
(прізвище та ініціали)

Схвалено методичною комісією факультету

Протокол від “29” серпня 2019 р. № 1

“29” серпня 2019 р.
Голова (підпис) ((прізвище та ініціали))

1. Опис навчальної дисципліни

Найменування показників	Галузь знань, напрям підготовки, освітньо-кваліфікаційний рівень	Характеристика навчальної дисципліни	
		денна форма навчання	заочна форма навчання
Кількість кредитів – 2	Галузь знань <u>06– Журналістика та інформація</u> (шифр і назва)	Нормативна (за вибором)	
	Напрямок підготовки (шифр і назва)		
Модулів – 1	Спеціальність (професійне спрямування): <u>журналістика та медіакомунікації</u>	Рік підготовки:	
Змістових модулів – 1		–й	–й
Індивідуальне науково-дослідне завдання: Підготовка публічного виступу		Семестр	
Загальна кількість годин – 90		1–й	–й
Тижневих годин для денної форми навчання: аудиторних – 3 самостійної роботи студента – 3	Освітньо-кваліфікаційний рівень: <u>магістр</u>	Лекції	
		12 год.	6 год.
		Практичні, семінарські	
		18 год.	2 год.
		Лабораторні	
		год.	год.
		Самостійна робота	
40 год.	год.		
Індивідуальні завдання: 20 год.			
Вид контролю: залік			

Співвідношення кількості годин аудиторних занять до самостійної і індивідуальної роботи становить:

для денної форми навчання – 33:66 %,
для заочної форми навчання –

2. Мета та завдання навчальної дисципліни

Мета. З'ясувати основні поняття медіариторики, виробити вміння ефективно застосовувати їх на практиці. Сформування у студента здатності розуміти роль і місце публічних виступів у сучасному суспільстві, та використовувати знання медіариторики для практичної, дослідницької та публічної діяльності.

Завдання. Сформування розуміння дієвості й ефективності масової комунікації; ознайомити студентів зі загальними нормами професійної етики, сприяти глибокому засвоєнню загальних понять та методики збирання та виготовлення інформації, вивчення видів ораторського мистецтва, стилів мовлення, опрацювання теорії ораторського мистецтва, ознайомлення із критеріями культури мови та різновидами невербальної комунікації, з'ясування ораторських вмінь і навичок у контексті професійної діяльності.

У результаті вивчення навчальної дисципліни студент повинен:

знати:

- Сутність та особливості медіариторики риторики.
- Професійне спілкування та міжособистісне спілкування.
- Види ораторського мистецтва.
- Критерії культури мови.
- Стилi мови.
- Функції ділового спілкування.
- Практичні аспекти риторики

вміти:

- Формувати власні ораторські уміння та навички.
- Використовувати складові професійної риторики у професійній діяльності.
- Володіти риторичними навичками оратора.
- Знати різновиди невербальної комунікації.
- Удосконалювати ораторські уміння та навички у контексті професійної діяльності.
- Володіти основами техніки мовлення і виразного читання.
- Фахово спілкуватися, послуговуватися набутими знаннями у повсякденному житті.

3. Програма навчальної дисципліни

Змістовий модуль 1. Теоретико-методологічні основи фаху.

Тема 1: Теоретичні основи риторики та медіариторики. Риторика – публічний виступ у процесі комунікації. Медіариторика - як наука про способи підготовки та виголошення ораторської промови з метою певного впливу на глядача. Засоби спілкування. Вебральне та невербальне спілкування. Підготовка до екранного мовлення. Техніка мовлення. Темп мовлення. Голосність. Тембр. Ясність і чіткість

Тема 2: Дихання та голос. Дихання та його типи. Голос та його особливості (величини). Постановка мовного голосу; методика проведення тренувальних вправ. Будівля голосового апарату. Звучність і виразність. Роль подиху у формуванні думки і голосу. Тривалість звучання. Паузи. Мелодійний малюнок мови. Передача почуттів в інтонаціях. Тембр голосу і його поліпшення. Вимова й артикуляція. Основні параметри голосу і робота з ним. Помилки наголосу. Точність і виразність мови.

Тема 3: Дикція як основний технічний засіб і художній компонент мовлення. Будова мовного апарату. Дикція – необхідна професійна якість журналіста. Виховання мовного апарату до чіткої дикції. Скоромовки в освоєнні ясності та чіткості вимови. Психологічні основи публічного виступу. Спілкування і маніпуляція свідомістю. Роль переконань у процесі публічного виступу.

Тема 4: Логічна інтонація в публічному виступі. Логічна інтонація – основа осмисленої мови. Мовні такти, паузи та розділові знаки. Розділові знаки та інтонація. Логічний наголос: правила логічної інтонації. Логічна перспектива. Мелодійний малюнок мови. Передача почуттів в інтонаціях. Тембр голосу і його поліпшення. Вимова й артикуляція.

Тема 5: Мистецтво красномовства оратора. Особистісний підхід оратора до красномовства. Риторичні навички й уміння оратора. Маніфест оратора. Умови реалізації мовленнєвого процесу. Взаємодія оратора і аудиторії. Загальні правила публічного виступу на ТБ. Критерії культури мови. Якості оратора. Визначення поняття реакція аудиторії (Конструктивна та конфліктна реакція).

Тема 6: Професійна невербальна комунікація. Значення і функції невербальної комунікації. Складники невербальної комунікації: жести, пози, міміка, зокрема вираз обличчя та контакт очей. Просторово-часові чинники спілкування. Мова погляду. Основи техніки мовлення і виразного читання: голос, діапазон, тембр, дикція.

Тема 7: Професійне міжособистісне спілкування. Зміст та ефективність міжособистісного сприйняття. Міжособистісне сприйняття. Міжособистісна комунікація. Спілкування. Професійне міжособистісне спілкування. Міжособистісні взаємини у спілкуванні. Емпатійний спосіб спілкування.

дентифікація. Емпатія. Рефлексія. «Ефект ореолу». «Ефект поблажливості». Функції ділового професійного спілкування: інструментальна, інтегративна, амовираження, соціалізації, експресивна. Стратегії і тактики впливу та маніпулювання.

Тема 8: Професійно-педагогічне спілкування. Специфіка професійного спілкування. Педагогічне спілкування. Професійне спілкування. Цінність професійного спілкування. Різновиди професійно-педагогічного спілкування. Стиль професійного спілкування. Види професійного спілкування: «контакт масок», примітивне спілкування, функціонально-рольове спілкування, духовне, міжособистісне спілкування маніпуляція спілкування, світське спілкування.

Тема 9: Бар'єри у спілкуванні і їхнє подолання. Тип особистості і тип комунікації. Бар'єри взаємодії. Мотиваційний бар'єр. Етичний бар'єр. Бар'єр стилів спілкування. Бар'єри в сприйнятті і розумінні. Естетичний бар'єр. Статусний бар'єр. Бар'єр негативних емоцій. Стан здоров'я. Психологічний захист. Бар'єр установки. Бар'єр двійника. Комунікативні бар'єри. Некомпетентність. Невміння виражати думки. Погана техніка мови. Бар'єр модальностей. Бар'єр характеру. Основні способи подолання бар'єрів.

4. Структура навчальної дисципліни

Назви змістових модулів і тем	Кількість годин												
	денна форма						заочна форма						
	усього	у тому числі					усього	у тому числі					
		л	п	лаб	інд	с.р.		л	п	лаб	інд	с.р.	
1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13	
Модуль 1													
Змістовий модуль 1. Теоретико-методологічні основи фаху													
Тема 1: Теоретичні основи риторики та медіариторики.	8	2	2			4							
Тема 2: Дихання та голос.	8	2	2			4							
Тема 3: Дикція як основний технічний засіб і художній компонент мовлення.	8	2	2			4							
Тема 4: Логічна інтонація в публічному виступі.	8	2	2			4							

Тема 5: Мистецтво красномовства оратора.	10	2	2		6						
Тема 6: Професійна невербальна комунікація.	6	-	2		4						
Тема 7: Професійне міжособистісне спілкування	6	-	2		4						
Тема 8: Професійно- педагогічне спілкування.	8	2	2		4						
Тема 9: Бар'єри в спілкуванні і їхнє подолання.	8	-	2		6						
Разом за змістовим модулем 1	70	12	18		40						
Усього годин	90	12	18		20	40					

5. Теми семінарських занять. Згідно програми не передбачено

6. Теми практичних занять

№ з/п	Назва теми	Кількість годин
1	Тема 1: Теоретичні основи риторики та медіариторики.	2
2	Тема 2: Дихання та голос.	2
3	Тема 3: Дикція як основний технічний засіб і художній компонент мовлення.	2
4	Тема 4: Логічна інтонація в публічному виступі.	2
5	Тема 5: Мистецтво красномовства оратора.	2
6	Тема 6: Професійна невербальна комунікація.	2
7	Тема 7: Професійне міжособистісне спілкування	2
8	Тема 8: Професійно-педагогічне спілкування.	2
9	Тема 9: Бар'єри в спілкуванні і їхнє подолання.	2
Разом		18

7. Теми лабораторних занять. Згідно програми не передбачено

8. Самостійна робота

Підготовка презентації – вид самостійної роботи, що виконується студентом поза аудиторними годинами. Студент обирає тематику з числа тем, які пропонуються, або узгоджує з викладачем ініціативну тематику. Наступним кроком студент здійснює бібліографічний пошук, використовуючи бібліотечні фонди або Інтернет-ресурси. Також складає план презентації або ставить питання, на які треба отримати аргументовану відповідь. Опанувавши джерела за темою, студент розкриває зміст питань та представляє виконану роботу. Обсяг презентації – 16-25 слайдів, текст доповіді – 4-6 стандартних сторінок.

№ з/п	Назва теми	Кількість годин
1	Неориторика - традиції і новаторство.	2
2	Демосфен - життя оратора.	2
3	Цицерон - давньоримський оратор.	2
4	Метафора і її значення в мові як стилістичної фігури.	2
5	Мистецтво полеміки і дискусії.	2
6	Культура мови і сучасна риторика.	2
7	ЗМІ і їх роль в житті суспільства.	2
8	Гомилетика - церковне красномовство.	2
9	Класифікація риторичних промов в творах Аристотеля.	2
10	Моральність мови.	2
11	Виразність мови. Співвідношення емоційних і раціональних засобів.	2
12	Образ і особистість оратора.	2
13	Роль композиції в мистецтві побудови мови.	2
14	Словесні штампи: економія сил або мовне сміття.	2
15	Парламентська культура сучасних ораторів.	2
16	Образ сучасного політичного оратора.	2
17	Риторичні рекомендації до ведення професійного діалогу.	2
18	Техніка аргументації, еристика, діалектика, софістика.	2
19	Теорія діалогу, його структура, роль в суспільстві.	2
20	Мовний етикет і риторика.	2
Разом		40

9. Індивідуальні завдання

Індивідуальне завдання – вид самостійної роботи поза аудиторними годинами, коли студент, використовуючи лекційний матеріал та додаткові джерела знань, розробляє особисту тему.

Підготовка публічного виступу.

10. Методи навчання

За джерелами знань використовуються такі методи навчання: словесні – розповідь, пояснення, виголошення промов; наочні – презентація, ілюстрація, використанням відеоматеріалів; практичні – індивідуальні завдання, самостійна робота, практична робота.

За характером логіки пізнання використовуються такі методи: аналітичний, синтетичний, аналітико-синтетичний, індуктивний, дедуктивний.

За рівнем самостійної розумової діяльності використовуються методи: проблемний, частково-пошуковий, дослідницький.

11. Методи контролю

Усний контроль у вигляді індивідуального та фронтального опитування. Письмовий контроль у вигляді контрольних робіт. Виголошення промов. Публічний виступ. Виконання індивідуальних завдань.

Підсумковий (семестровий) контроль проводиться шляхом накопичення балів за всіма видами контролю.

Критерії оцінювання промов:

Орієнтація в потоці інформації. Чистота мови, вміння нею послуговуватись. Дотримання норм української літературної вимови. Грамотність, логічність і послідовність викладу. Багатство словника. Дикція. Інтонація. Узгодження вербальних і невербальних засобів спілкування. Комунікативність. Вміння залучати до обговорення своїх колег. Вміння завоювати аудиторію.

Критерії оцінювання публічного виступу (індивідуальне завдання):

Чи зрозумілою є головна думка виступу? Чи тема є актуальною? Чи доповідач не ухилявся від теми? Чи витримана структура промови? (Чи вдалий початок? Чи в головній частині ґрунтовно розкрита тема? Чітко окреслені висновки?). Чи впевнено почував себе доповідач? Чи виступ є переконливим? Чи вдалося доповідачеві встановити контакт з аудиторією? Чи зумів доповідач обрати потрібну тональність, колорит спілкування? Чи доповідач був щирим, доброзичливим? Чи були використані цитати, поетичні рядки? (що посилює емоційне сприйняття матеріалу). Речення, як одиниця мовлення, укладені досить лаконічно; завершені; зосереджують увагу слухача на актуальності теми). Зауваження (недогляди, змістовні помилки).

Критерії оцінювання презентації (самостійна робота):

Чи розкрита тема? Чи нормативною є мова виступу? (беремо до уваги: норми літературної вимови, правильність мовлення, виразність, чіткість, тембр голосу,

невербальні засоби спілкування...)). Чи є цікавим виклад теми? Чи вдалося доповідачеві утримати увагу аудиторії і упродовж якого часу виступу? Чи використано словник мовно-стилістичних засобів?

Контрольні питання

1. Спілкування як специфічна форма взаємодії.
2. Комунікативна сторона спілкування.
3. Комунікація в сучасному суспільстві.
4. Види комунікації.
5. Публічний виступ як форма спілкування.
6. Основні віхи історії ораторського мистецтва.
7. Роль публічних виступів у демократичному суспільстві.
8. Види публічної мови.
9. Внутрішній світ людини і його вираження в мові.
10. Публічний виступ і бесіда, подібність і розходження.
11. Оратор і аудиторія.
12. Основні джерела збору матеріалу.
13. Вибір теми виступу.
14. Установлення контакту з аудиторією.
15. Види аудиторій і їхні інтереси.
16. Структура виступу. Уведення. Основна частина. Висновок.
17. Мета і назва мови.
18. Принципи складання мови.
19. Стилї мовлення.
20. Сюжет виступу.
21. Основні джерела інформації для підготовки усного виступу.
22. Використання статистичних даних у виступі.
23. Інтерв'ю і бесіди як джерела інформації.
24. Конспект виступу, його зміст.
25. Види записів, їхні переваги і недоліки.
26. Основні вимоги до логіки усного виступу.
27. Основні логічні форми в усному виступі.
28. Вимоги логіки до аргументів.
29. Установлення контакту з аудиторією.
30. Основні правила застосування психологічних доводів.
31. Види уваги.
32. Основні канали сприйняття.
33. Поняття модальності сприйняття.
34. Переконливість агітаційної мови.
35. Основні прийоми переконання.
36. Різновиди бажань і інтересів. Способи впливу на них у публічному виступі.
37. Функціональні стилі мови і їхні особливості.
38. Виразні фігури мови.
39. Невербальні компоненти спілкування.
40. Зовнішній вигляд і поза оратора.

41. Модальність комунікації.
42. Основні бар'єри взаємодії і способи їхнього подолання.
43. Бар'єри сприйняття і розуміння і способи їхнього подолання.
44. Комунікативні бар'єри, і способи їхнього подолання.
45. Особливості усного мовлення. Основні помилки в усному мовленні.
46. Суперечка і її призначення.
47. Дискусія і диспут.
48. Особливості полемічної мови.
49. Способи спростування і заперечення.
50. Софістика.
51. Виразність мови. Співвідношення емоційних і раціональних засобів впливу.
52. Голос оратора.
53. Звучність і виразність.
54. Темп мови. Мелодійний малюнок мови.
55. Вимова й артикуляція.

12. Розподіл балів, які отримують студенти

Поточне опитування									Самостійна робота	Індиві- дуальне завдання	Сума
Змістовий модуль 1											
T1	T2	T3	T4	T5	T6	T7	T8	T9	20	20	100
4	8	6	6	4	8	8	8	8			

T1, T2 ... T9 – теми змістових модулів.

Шкала оцінювання: національна та ECTS

Сума балів за всі види навчальної діяльності	Оцінка ECTS	Оцінка за національною шкалою	
		для екзамену, курсового проекту (роботи), практики	для заліку
90 – 100	A	відмінно	зараховано
80 – 89	B	добре	
70 – 79	C		
60 – 69	D	задовільно	
50 – 59	E		
26 – 49	FX	незадовільно з можливістю повторного складання	не зараховано з можливістю повторного складання
0–25	F	незадовільно з обов'язковим повторним вивченням дисципліни	не зараховано з обов'язковим повторним вивченням дисципліни

13. Методичне забезпечення

1. Навчальна програма із дисципліни.
2. Робоча програма із дисципліни.
3. Методичні рекомендації для підготовки самостійної роботи.
4. Бібліотечний фонд університету і кафедри.
5. Електронні версії навчальної і наукової літератури сайт кафедри.

14. Рекомендована література Базова

1. Гоне Ж. Освіта і засоби масової інформації. – К.: КІС. 2002. – 100 с.
2. Законодавство України: Про пресу України: Інформація і свобода слова. – К.: Молодь, 1997.
3. Здоровега В.Й. Преса і влада / В.Й. Здоровега // Укр. періодика: історія і сучасність: тези дон. і новітомл. Всеукр. наук.-теорет. конф. 9–10 груд. 1993 р. – Л., 1993. – С. 8–13.
4. Коваленко С. М. Сучасна риторика: Навчально-практичний посібник. – Тернопіль: Мандрівець, 2007. – 184 с.
5. Колотілова Н. А. Риторика: Навч. посібн. – К.: Центр учб. літератури, 2007. – 232 с.
6. Кузнецова О. Д. Основи масової комунікації: навч. посіб. / О.Д. Кузнецова. – Л.: РВВ Львів, ун-ту, 1996. – 170 с.
7. Навчальний посібник з курсів «Основи риторики» і «Професійна риторика» / Укл. І. Гузенко. – Львів: ЛДУФК, 2006. – 76 с.
8. Олійник О. Б. Основи ораторської майстерності: Навч. посібн. – К.: Кондор, 2010. – 181 с.
9. Олійник О. Б. Риторика: Навч. посібн. – К.: Кондор, 2009. – 170 с.
10. Олійник О. Б. Сучасна ділова риторика: Навч. посібн. – К.: Кондор, 2010. – 166 с.
11. Онуфрієнко Г. С. Риторика: Навч. посібн. – К.: Центр учб. літератури, 2008. – 592 с.
12. Потятиник Б.В. Медіа: ключі до розуміння. – Львів.,: ПАІС, 2004. – 312 с.
13. Почепцов Г.Г. Информационные войны / Почепцов Г. – М.; К.: Ваклер: Рефлбук, 2000. – 576 с.
14. Почепцов Г.Г. Информация и дезинформация / Почепцов Г. – К.: Эльга: Ника-центр, 2001. – 256 с.
15. Почепцов Г.Г. Психологические войны. / Почепцов Г. – М.; К.: Ваклер: Рефлбук, 2000. – 528 с.
16. Почепцов Г.Г. Теория коммуникации / Почепцов Г. – М.; К.: Ваклер: Рефлбук, 2001. – 656 с.
17. Почепцов Г.Г. Теорія комунікації / Почепцов Г. – К.: Київ, ун-т, 1999. – 308 с.
18. Приступепко Т.О. Державна підтримка преси: порятунок чи пастка? / Т.О. Приступепко // Журналіст України. – 1997. – № 5–6. – С. 12–14.

19. Приступенко Т.О. Правові засади функціонування сучасних засобів масової комунікації України : монографія / Т.О. Приступенко; за ред. В. В. Різуна; Київ. нац. Ун-т імені Т.Г. Шевченка – К., 2000.

20. Українське законодавство засоби масової інформації / Підготовлено Програмою правового захисту та освіти ЗМІ IREX У-Медіа. – К., 2004.

Допоміжна

1. Винтерхофф–Шпурк Петер. Медиапсихология. Основные принципы / Винтерхофф–Шпурк Петер. – Харьков, 2007.
2. Карпачова Н. Право на інформацію: свобода слова, думки, вільного вираження поглядів : щорічна доповідь Уповноваженого з прав людини / Н. Карпачова // Голос України. – 2001. – 10 груд.
3. Кодекс професійної етики українського журналіста // Журналіст України. – 1997. – № 5–6.
4. Конституція України. – К.: Преса України, 1996. – 80 с.
5. Корнєв М.Н., Коваленко А.Б. Соціальна психологія: Підручник / Корнєв М.Н., Коваленко А.Б. – К., 1995. – 304 с.
6. Миронченко В. Основи інформаційного радіомовлення: Підручник / Миронченко В. – К.: ІЗМН. 1996.
7. Основи масово-інформаційної діяльності. Підручник / А. Москаленко, Л. Губерський, В. Іванов. – К., 1999.
8. Петрова Н., Якубенко В. Медіа-право / Петрова Н., Якубенко В. – К.: Інститут журналістики, 2007. – 275 с.
9. Потятиник Б. Ключі до мас-медіа / Потятиник Б. – Львів: ПАІС, 2002. – 235 с.
10. Путівник ретельного журналіста. – К.: Інститут журналістики, 2007. – 175 с.
11. Чекмишев О.В. Основи професійної комунікації. Теорія і практика новинної журналістики: Підручник-практикум / Чекмишев О. В. – К.: Видавничо-поліграфічний центр „Київський університет”, 2004. – 98 с.
12. Шкляр В.І. Преса керована і преса керуюча / В.І. Шкляр // Українська періодика: історія і сучасність: тези доп. і повідомл. Всеукр. наук.-теорст. конф. 9–10 груд. 1993 р. – JL, 1993. – С 13–17.

15. Інформаційні ресурси

1. <http://www.inter.ua/ua/> (Офіційний сайт ТРК “Інтер”).
2. <http://www.ifj.org>. (Міжнародна Федерація журналістів (IFJ – International Federation of Journalists)).
3. www.ji.lviv.ua (Незалежний культурологічний часопис “І”).
4. <http://www.mediachannel.org>. (“Media Channel”).
5. <http://mediaed.org>. (Media Education Foundation).
6. <http://www.mediakrytyka.info> (“Медіакритика”)
7. <http://www.presswise.org.uk>. (“Press Wise Trust”).
8. <http://www.1plus1.net/> (Офіційний сайт ТРК “1+1”).
9. <http://www.ruj.ru>. (Спілка журналістів РФ).
10. <http://lamp.semiotics.ru/index.htm> (Семіотико–культурологічний журнал).
11. <http://www.telekritika.kiev.ua/> (Інтернетвидання “Телекритика”).
12. <http://4vlada.net/smi> Інформаційно-аналітичний портал «4 влада».